

Frå tare til tind – eit innblikk i dagens vernearbeid

Noregs nasjonalparkkommunar - årskonferansen 2025 - Årdal

Halvor Røssum og Maria Knagenhjelm

Statsforvaltaren i Vestland

Det store bildet

- Naturpanelet: naturen i verda er vesentleg endra
- Tidlegare vanlege artar er no på raudlista
- Noreg forpliktar seg - Montreal
- Davos: Intakt natur er viktig for økonomi og velferd

Kommunane spelar ei nøkkelrolle i å ta vare på naturen

Klima- og miljøminister

Andreas Bjelland Eriksen, 30. mai 2025

Kvifor treng vi velfungerande natur?

Flaumdemping
Reinsing av vatn
Næringsutvikling
Rekreasjon og friluftsliv

Identitet og stoltheit
Reiselivsprodukt
Kjelde til god helse
Heimen til alle artane våre!

Landbruk, pollinering
Brensel til vinteren
Beite for tamme og ville dyr
Jakt og fiske

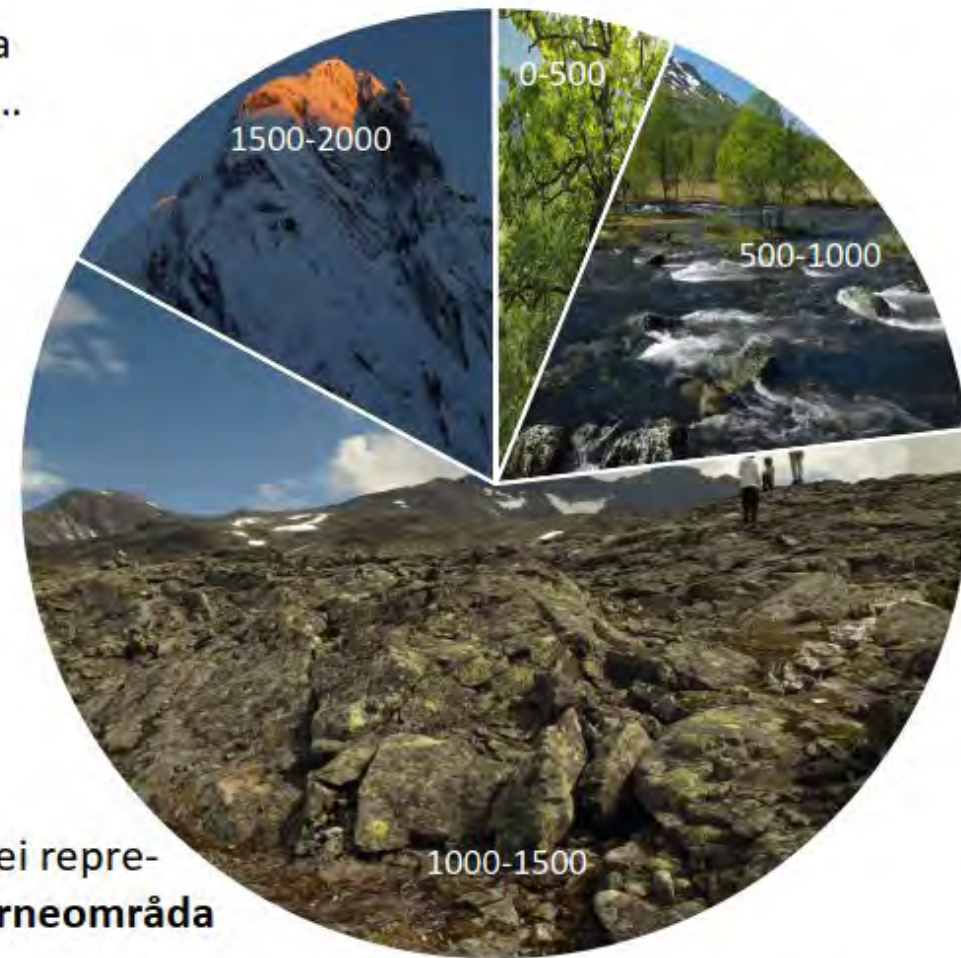
Vern av natur er eit av verkemidla

Natur for livet!

- Ha god tilstand i økosystema
- Ta vare på naturtypar og artar
- Ta vare på eit representativt utval av norsk natur
- Dekke manglane i eksisterande verneområde
- Danne robuste økologiske nettverk (t.d. med kortare avstand mellom dei verna områda)

Høgdelag	Areal	Areal som er verna	Del av høgdelaget som er verna	Fordeling av høgdelag i det totale vernearealet på 7350 km²:
2000-2500 m	4,4 km²	4,4 km²	100 %	0,06 %
1500-2000 m	1872 km²	1254 km²	67,0 %	17,1 %
1000-1500 m	10376 km²	4392 km²	42,3 %	59,8 %
500-1000 m	9839 km²	1254 km²	12,75 %	17,1 %
0-500 m	11906 km²	446 km²	3,75 %	6,0 %

Vestland fylke har den mest varierte naturen i Noreg

Vegetasjonssonar:

Frå sør til nord: *nemoral, boreonemoral, sørboreal, mellomboreal, nordboreal, alpin, sørarktisk*

Vegetasjonsseksjonar:

Frå kyst til innland: *sterkt oseaanisk, klart oseaanisk, svakt oseaanisk, overgang, svakt kontinental*

Vegetasjonsgeografiske regionar:

Danmark	2
Finland	10
Sverige	17
Vestland fylke	22

I heile Noreg finst 26 vegetasjonsgeografiske regionar.

Vern i dag: våre oppdrag

Fire ulike typer verneoppdrag:

- Frivillig skogvern
- Nasjonalparker (både nye og utviding av eksisterande)
- Supplerande vern: små, viktige lommer
- Marint vern

..samt forvaltning av verneområda vi har i dag!

Litt om oppdraget vårt

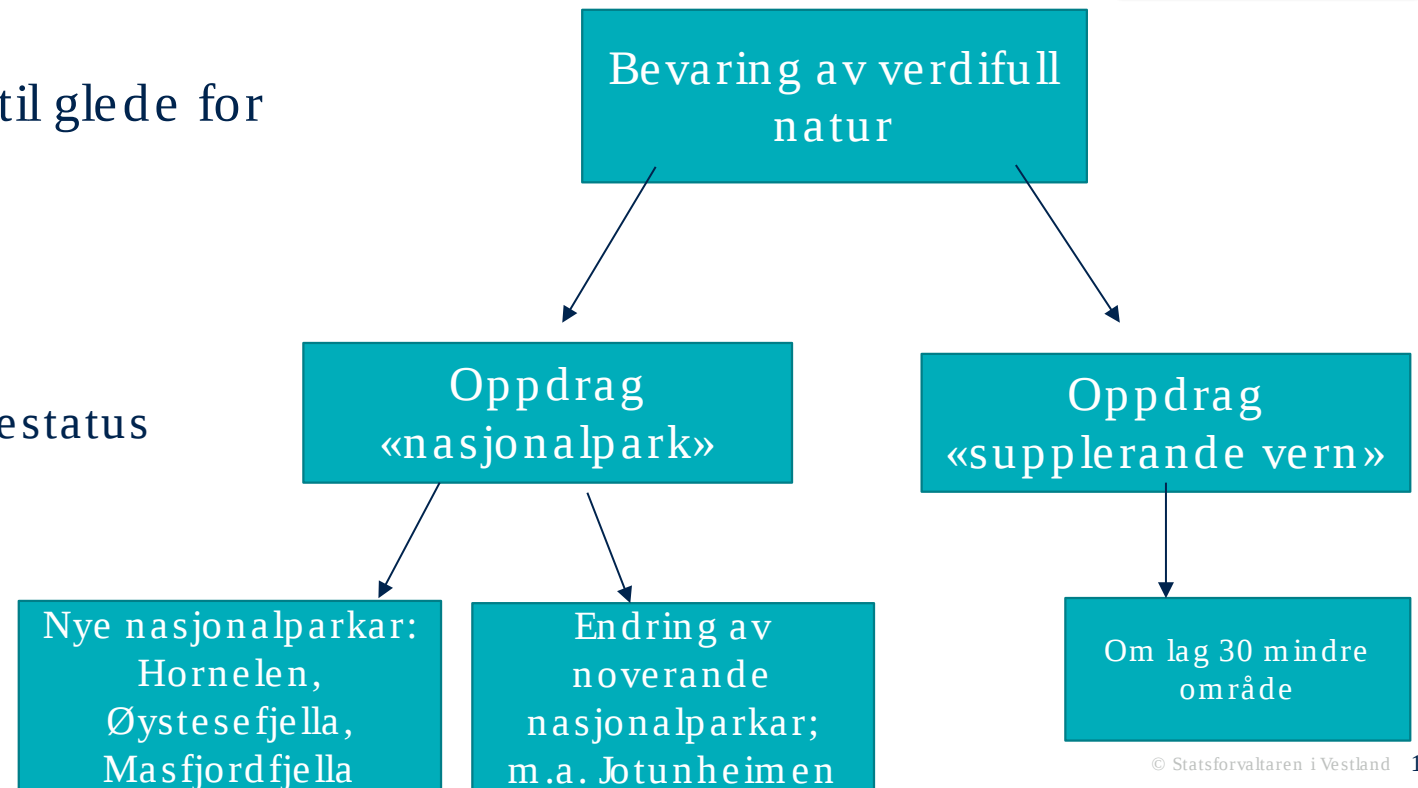
- Oppdrag Bevaring av verdifull natur
 - Med bakgrunn i Meld. St. «Natur for livet» (2015-2016)
 - Vil ta vare på norsk natur til glede for kommande generasjoner

- To ulike «pakker»:

Nasjonalpark

- Ålfotbreen vurdere vernestatus

Supplerande vern

Oppdrag «supplerande vern»

- Verneoppdrag på 30 av 100 områder:
 - o 26 mindre områda:
 - Ligg stort sett langt vest
 - Utan skog
 - Dekker mangler i vernet
 - Elvemusling, fossegrimmose, kystlynghei, deltaområde, osb.
 - o Meldt oppstart for åtte av dei
 - o Myndigheitsstyrt vern – men ønskje om god dialog

Oppdrag nasjonalpark

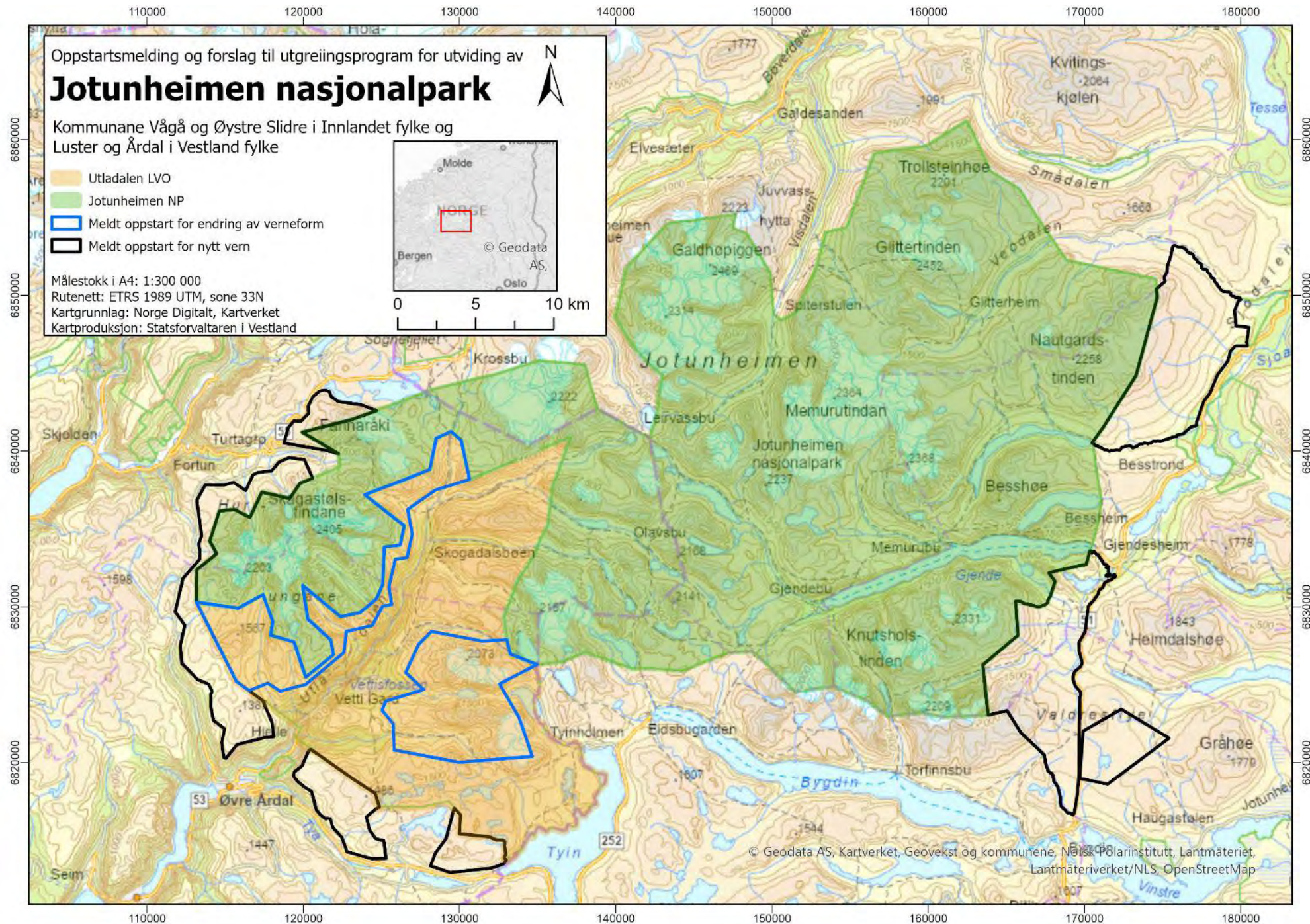
- Heilt nye nasjonalparkar:
 - o Masfjordfjella
 - o Øystese fjella
 - o Hornelen
- Endring av verneform frå LVO til NP
 - o Ålfotbreen
- Utviding av eksisterande nasjonalparkar
 - o Jotunheimen
- Idesse prosessane er kommunale vedtak om lokal aksept eit krav

Utviding av Jotunheimen nasjonalpark

- Omfattende prosess med lokal forankring.
- Fire kommunar gav aksept til oppstart.

Vang	Øystre Slidre	Vågå	Nord-Fron	Sel	Lom	Luster	Årdal
							
9. feb. 2023: nei	9. mars 2023: nei 25. april 2024: ja	15. des. 2023: ja til <u>Hindflyin</u> og Leirungsdalen	14. feb. 2023: nei	11. feb. 2023: nei	16. mars 2023: nei	22. juni 2023: ja	20. juni 2024: ja

Utviding av Jotunheimen nasjonalpark

- Vi meldte oppstart fredag 30. mai
- Neste fase: kunnskapsinnhenting og KU
- Arbeidsgrupper som skal sitte tett på prosessen
- Høringsperiode våren 2027
- Mogleg vernevedtak 2027/28?
- Kommunane kan trekke aksept når som helst i prosessen

Foto: Ivar Marthinusen

Statsforvaltaren i Vestland

Facebook @SFVestland

Twitter @SFVestland

Nettside statsforvaltaren.no/vl

Frivillig skogvern

- Samarbeid med grunneigarar om verdifull gamalskog
- Skattefri erstatning
- Mål om 10 % vern av skog, nasjonalt verna 5,4 % i dag
- Gode erfaringar!
- Kommunane kan få lokal forvaltning

Marint vern: Sognefjorden

Ti kommunar, 1000 km²

Stort lokalt engasjement,
viktig med aksept

Fokus på møte og formidling

Eineståande naturfenomen

Verdas djupaste og vår
lengste fjord -> 40 istider

Verdsarv, laksefjord, anna
vern

KU: samla konsekvens er
vurdert som positiv

Noko/middels negativ for akva,
cruise ++

Høyring til hausten

Kva effekt kan vern få?

Sikre økosystem og artar, verdsarv,
friluftsliv, kulturminne og landskap

Sikre karbonbinding og opptak

Meir fisk?

Betre for villrein?

Skattefri erstatning til skogeigarane

Positive effektar av vern

- Auka verdi for reiselivet
- Styrka lokal identitet og stoltheit
- Lokale, statlege arbeidsplassar
- Naturinformasjonssenter
- Finansiering av tiltak, skjøtsel, restaurering

Lokale stemmer er viktige i dagens verneregime

..og det er ulik vekt på lokal aksept, likevel viktig for vellukka vern...

	Supplerande vern	Marint vern	Nasjonalpark	Frivillig skogvern
Aksept?	Myndigheitsstyrt – dialog lokalt likevel viktig	I teorien myndigheitsstyrt – i praksis avhengig av lokal tilslutning	Lokal aksept frå kommunane eit absolutt krav	Aksept frå grunneigarane eit absolutt krav

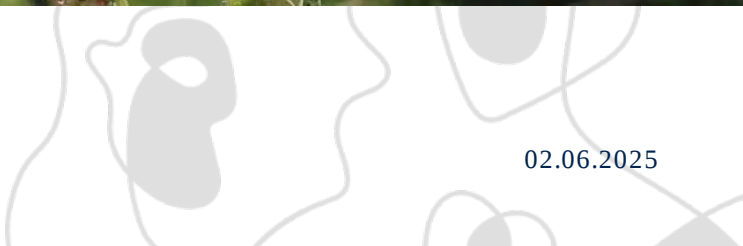
A woman with dark hair, wearing a pink t-shirt and a black backpack, is crouching in a lush green forest. She is holding a black camera up to her eye, taking a photograph of white flowers with yellow centers in the foreground. The background is filled with dense green foliage and trees.

Uansett får vi meir kunnskap

Statsforvaltaren i Vestland

02.06.2025

A decorative graphic in the bottom right corner featuring several stylized, overlapping human profiles in light gray, facing right.

Forvaltning etter eventuelt vernevedtak

Foto: Maria Knagenhjelm

- Verneområdestyre?
- Lokal forvaltning?
- Forvaltingsplan med involvering
- Besøksforvaltning - kanalisering
- Tiltaksmidler
- Det kan opprettast rådgjevande utval

- Vern av natur er eit viktig verkemiddel
- Kommunane spelar ei heilt sentral rolle i dagens vernearbeid
- Godt samarbeid er viktig for å nå måla våre

Foto: Halvor Røssum

Statsforvaltaren i Vestland

02.06.2025

Spørsmål?

Les meir om verneprosessane
våre her:

[Nye verneområde |
Statsforvaltaren i Vestland](#)

Tore Larsen

Facebook @SFVestland

Twitter @SFVestland

Nettside statsforvaltaren.no/vl

